

Nacionālās kultūras padomes sēde Nr. 47

Sēdes norises laiks un vieta: 2024. gada 29. maijs, plkst. 16:30 – 17:55

Sēde notiek klātienē, Kultūras ministrijas (KM) Lielajā zālē, K. Valdemāra ielā 11a un tiešsaistē, platformā *MS Teams*.

Sēdes darbu vada:

Sēdē piedalās Nacionālās kultūras padomes (NKP) locekļi:

Miks Magone (attālināti, <i>MS Teams</i>)	sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Hanzas Perons” mākslinieciskais direktors; kultūras ministres uzaicināts Padomes loceklis;
Kaspars Kondratjuks (attālināti, <i>MS Teams</i>)	producents; kultūras ministres uzaicināts Padomes loceklis;
Elizabete Palasiosa	radošā uzņēmēja, producente un lektore; kultūras ministres uzaicināta Padomes locekle;
Inga Brūvere	Latvijas Radošo savienību padomes deleģētā pārstāve;
Maija Pavlova	biedrības „Laikmetīgās kultūras nevalstisko organizāciju asociācija” valdes locekle, Latvijas Teātra padomes priekšsēdētāja;
Juris Dambis	biedrības „Laiks kultūrai” valdes priekšsēdētājs;
Dace Jurka (attālināti, <i>MS Teams</i>)	Latvijas Kultūras darbinieku biedrības valdes locekle;
Rūta Muktupāvela	Latvijas Rektoru padomes pārstāve;
Egīls Šēfers	Latvijas Mūzikas padomes priekšsēdētājs;
Iveta Derkusova	Latvijas Muzeju padomes priekšsēdētāja;
Solvita Krese (attālināti, <i>MS Teams</i>)	Latvijas Vizuālās mākslas padomes priekšsēdētāja;
Gatis Didrihsons	Nacionālās arhitektūras padomes priekšsēdētājs
Ina Ločmele (attālināti, <i>MS Teams</i>)	Latvijas Dejas padomes priekšsēdētāja.
Karine Kalniņa (attālināti, <i>MS Teams</i>)	Latvijas Dizaina padomes priekšsēdētāja;

Sēdē piedalās Kultūras ministrijas (KM) pārstāvji:

Agnese Logina	kultūras ministre;
Līna Birzaka-Priekule	kultūras ministres biroja vadītāja;
Dace Vilsone (attālināti, <i>MS Teams</i>)	KM valsts sekretāre
Baiba Zakevica (attālināti, <i>MS Teams</i>)	KM valsts sekretāres vietniece;
Uldis Zariņš	KM valsts sekretāres vietnieks;
Laura Turlaja (attālināti, <i>MS Teams</i>)	KM Kultūrpolitikas departamenta direktore;
Ieva Krūmiņa	KM Nozaru politikas nodaļas vecākā referente

Sēdē piedalās arī uzaicinātās citu iestāžu un institūciju pārstāves:

Signe Pujāte	Latvijas Nacionālā kultūras centra direktore;
Antra Priede	Latvijas Vizuālās mākslas padomes priekšsēdētājas vietniece;
Anda Laķe	Latvijas Kultūras akadēmijas prorektore zinātniskajā darbā;
Baiba Tjarve (attālināti, <i>MS Teams</i>)	Latvijas Kultūras akadēmijas Kultūras un mākslu institūta vadošā pētniece.
<u>Sēdi protokolē:</u>	Jana Šakare.

Sēdē nepiedalās: **Ināra Dundure; Dzidra Šmita; Inguna Slaidiņa; Renāte Punka; Jānis Krastiņš; Gints Grūbe.**

Tiek konstatēts, ka no 20 (divdesmit) Nacionālās kultūras padomes (turpmāk tekstā – NKP) locekļiem klātesoši klātienē un tiešsaistē ir 14 NKP locekļi.

Tādējādi saskaņā ar NKP nolikuma III. sadaļas 18. punktā noteikto, ir nodrošināts, ka NKP ir lemttiesīga, jo tās darbā piedalās vairāk nekā puse tās locekļu.

A. Logina sveic jaunā NKP sastāva locekļus, pateicas iepriekšējai NKP priekšsēdētājai R. Muktupāvelai par līdzšinējo darbu priekšsēdētājas amatā.

Tiek konstatēts, ka, saskaņā ar nolikuma 6. punktu nepieciešams ievēlēt padomes priekšsēdētāju, kurš vadītu šo sēdi.

Tādēļ Nacionālā kultūras padome vienbalsīgi vienojas par šādu darba kārtību:

1. Padomes priekšsēdētāja, sēdes vadītāja vēlēšanas.

2. Vizuālās mākslas padomes priekšlikuma par nozares gada balvu vizuālajā mākslā izskatīšana (prezentē A. Priede un S. Krese)
3. Nacionālās kultūras padomes nolikuma projekta izskatīšana (ziņo U. Zariņš)
4. Pētījums par kultūras infrastruktūras un pakalpojumu piekļūstamību Latvijā (prezentē B. Tjarve)

1. Padomes priekšsēdētāja, sēdes vadītāja vēlēšanas

E. Šēfers ierosina ievēlēt **R. Muktupāveli** par Nacionālās kultūras padomes priekšsēdētāju.

Tiek konstatēts, ka nevienam NKP loceklim nav iebildumu un **R. Muktupāvela** piekrīt uzņemt šos pienākumus.

R. Muktupāvela vienbalsīgi tiek ievēlēta par NKP priekšsēdētāju un no šī brīža vada sēdi.

2. Vizuālās mākslas padomes priekšlikuma par nozares gada balvu vizuālajā mākslā izskatīšana

A. Priede informē (prezentācijas formā) par Vizuālās mākslas padomes priekšlikumu:

- par ikgadējas Balvas vizuālajā mākslā (turpmāk tekstā – Balvas) nepieciešamību un ieguvumiem izveidojot šo balvu;
- par potenciālajām Balvas kategorijām/ nominācijām;
- par Balvas organizatoriskajiem aspektiem (Balvas rīkotāja funkcijas, Balvas žūrijas darbs, Vizuālās mākslas padomes loma);
- par plānotajām balvas izmaksām un tāmi.

S. Krese norāda, ka vizuālās mākslas nozare ir vienīgā kultūras nozare Latvijā, kurai nav valsts dibinātas nozares balvas. Valsts dibinātas nozares balvas izveide jau ilgāku laiku iezīmēta nozares stratēģijās, tā ir viena no Latvijas Vizuālās mākslas padomes definētajām nozares prioritātēm. Vizuālās mākslas nozarei nav valsts institūcijas (kādas ir citām nozarēm), kas to pārstāvētu un reprezentētu, tāpēc nozares procesus virzošo pārstāvju novērtējums, iedibinot valsts atzītu nozares balvu, ir īpaši svarīgs. Balvas izveide apstiprinātu, ka vizuālās mākslas nozare ir līdzvērtīga citām kultūras nozarēm, kurās šādi nacionālas nozīmes apbalvojumi jau ir, veicinot regulāru un kvalitatīvu nozares procesu un attīstības izvērtējumu un izceļot būtiskākos sasniegumus.

Aicina Nacionālo kultūras padomi izskatīt un atbalstīt Vizuālās mākslas nozares balvas iedibināšanu, šāda balva būtu nozīmīgs kultūrpolitikas instruments, kas sekmētu nozares attīstību un atpazīstamību.

U. Zariņš skaidro, kāda tehniski būs procedūra, lai izvēlētos balvas organizatorus – Kultūras ministrija tuvākajā laikā plāno izsludināt konkursu, ar kura uzvarētāju tiks slēgts līdzdarības līgums par darbu izvērtēšanu un balvas pasniegšanas ceremonijas norises organizēšanu.

Diskusija, kurā piedalās I. Brūvere, S. Krese, E. Šēfers, M. Magone, A. Logina, J. Dambis, I. Derkusova, D. Vilsone un R. Muktupāvela, un kas skar šādus jautājumus:

- Balvas kategoriju / nomināciju skaits, kā to vērtēt salīdzinājumā ar citām nozarēm;

- Balvas potenciālā sasaiste ar Purvīša balvu; kāpēc Purvīša balva nav pietiekama nozarei (privāta balva; tikai viena nominācija (mākslinieks); atkarīga no tās privātā rīkotāja iespējām un situācijas; terminēts līgums par pasākuma telpām; pagaidām nav izteikta vēlme sadarboties ar topošo nozares Balvu);
- vai Balvas žūrijas locekļu skaits (pieci) atļauj spēt izvērtēt nozares sniegumu kalendārā gada laikā un aptvert Latviju ģeogrāfiski (ietverot arī vizuālās mākslas notikumus reģionos);
- Vizuālās mākslas padomes prezentācijā iekļautās Balvas provizoriskās tāmes precizēšana (reālo tāmi veidos rīkotājs, konkursa par Balvas rīkošanu uzvarētājs).

R. Muktupāvela diskusijas noslēgumā norāda, ka Nacionālās kultūras padomes uzdevums šajā sēdē ir vienoties par konceptuālu atbalstu Vizuālās mākslas padomes priekšlikumam vai to noraidīt, diskusija par nomināciju skaitu un citām niansēm vairāk būtu Vizuālās mākslas nozares padomes un izvēlēta Balvas organizatora uzdevums.

I. Brūvere, J. Dambis, E. Šēfers izsaka atbalstu Balvas izveidei.

Tiek balsots par lēmuma projektu: Nacionālā kultūras padome ir izskatījusi Latvijas Vizuālās mākslas padomes iesniegto priekšlikumu un nolēmj: konceptuāli atbalstīt valsts dibinātas, regulāras nozares balvas vizuālajā mākslā izveidošanu.

Lēmums tiek pieņemts vienbalsīgi.

A. Logina pauž gandarījumu, ka ir pieņemts lēmums par balvas vizuālajā mākslā iedibināšanu. Balva ir augstākais valsts apbalvojums mākslā, novērtējot sniegumu vizuālajā mākslā Latvijā gada griezumā un ietverot novērtējumā plašo un daudzveidīgo vizuālās mākslas ekosistēmu.

A. Logina, L. Birzaka-Priekule un I. Krūmiņa atstāj sēdi.

3. Nacionālās kultūras padomes nolikuma projekta izskatīšana

U. Zariņš skaidro nepieciešamību izveidot jaunu Nacionālās kultūras padomes nolikumu, un kādas ir galvenās izmaiņas, kas tiek ieviestas, salīdzinot ar šobrīd spēkā esošo nolikumu:

- ministra /-es uzaicinātie pārstāvji NKP tiek uzaicināti uz konkrētā ministra/-es pilnvaru termiņu;
- KM nozaru konsultatīvo padomju priekšsēdētāji automātiski pārstāv nozares padomi NKP un mainās, mainoties attiecīgās Kultūras ministrijas nozaru konsultatīvās padomes sastāvam;
- nolikuma projekta tekstā precīzāk iekļautas NKP padomes jaunās funkcijas, kas līdz šim bija iekļautas nolikuma grozījumos – saistībā ar pieteikumu Izcilības balvai kultūrā vērtēšanu un Valsts pētījumu programmu;
- iepriekšējos gados ir izveidotas jaunas padomes, kuras līdz šim nebija pārstāvētas NKP, tādēļ jaunais nolikums paredz, ka NKP pārstāvi deleģēs Latviešu vēsturisko zemju attīstības padome un jaunizveidotā Mākslu un kultūras universitāšu sadarbības padome (nevis Rektoru padome); savukārt Nacionālās kultūras mantojuma pārvalde tieši deleģēs kultūras pieminekļu aizsardzības nozares pārstāvi;

- Nacionālajā kultūras padomē pastāvīgi varētu būt UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas deleģēts pārstāvis un Latvijas Kultūras darbinieku arodbiedrības deleģēts pārstāvis;
- Nacionālajā kultūras padomē plānots iekļaut nozaru konsultatīvo padomju priekšsēdētājus Kultūrizglītības padomes priekšsēdētāju, Tautas mākslas un tradicionālās kultūras nozaru konsultatīvās padomes priekšsēdētāju un Latvijas Pasākumu rīkotāju un pasākumu producentu padomes priekšsēdētāju;
- precīzāk noteikta iespēja NKP locekli deleģējušajai organizācijai vai nozares konsultatīvajai padome uz NKP sēdi deleģēt aizvietotāju ar balsis tiesībām, ja objektīvu iemeslu dēļ NKP loceklis nevar ierasties uz NKP sēdi;
- kā arī veikti vairāki citi nelieli tehniski precizējumi.

Pēc tam, kad Nacionālā kultūras padome atbalstīs NKP jaunā nolikuma projektu un Kultūras ministrija to apstiprinās, tiks veidots jauns NKP sastāvs, saskaņā ar jauno nolikumu.

Diskusija, kurā piedalās R. Muktupāvela, J. Dambis un U. Zariņš, un kas skar nepieciešamos precizējumus nolikuma projekta tekstā.

Tiek balsots par lēmuma projektu: Nacionālā kultūras padome ir izskatījusi Kultūras ministrijas sagatavoto Nacionālās kultūras padomes nolikuma projektu, nolemj konceptuāli to atbalstīt un virzīt precizēšanai, saskaņošanai un apstiprināšanai Kultūras ministrijā.

Lēmums tiek pieņemts vienbalsīgi.

U. Zariņš atstāj sēdi.

4. Pētījums par kultūras infrastruktūras un pakalpojumu piekļūstamību Latvijā

B.Tjarve informē (prezentācijas formā) par Latvijas Kultūras akadēmijas (LKA) Kultūras un mākslu institūta pētījumu „Pētījums par kultūras infrastruktūras un pakalpojumu piekļūstamību Latvijā”, kas veikts pēc Kultūras ministrijas pasūtījuma – par pētījuma mērķiem un uzdevumiem, metodoloģiju un rezultātiem. Galvenās tēzes:

Cilvēku ar funkcionāliem, redzes, dzirdes un citiem traucējumiem sniegtais institūciju un pasākumu piekļūstamības vērtējums atšķiras no kultūras institūciju, pasākumu rīkotāju novērtējuma – kultūras institūciju, pasākumu rīkotāju pašvērtējums ir augstāks.

Latvijā ir daudz cilvēku ar funkcionāliem un cita veida traucējumiem. Saskaņā VDEĀK datiem – vairāk nekā 200 tūkstoši. Tas nozīmē to cilvēku loks, kam dažādi piekļūstamības risinājumi būtu būtiski noderīgi, mūsu valstī ir daudz plašāks – piemēram, seniori, cilvēki ar īslaicīgiem funkcionāliem traucējumiem u.c.

Drošas saprotamas vides izveide kultūras institūcijās un pasākumos ne vienmēr prasa lielus ieguldījumus, piemēram, skaidru un saprotamu norāžu izvietošana, informācijas par piekļūstamību sniegšana pirms pasākuma u. tml.

Būtisks ir secinājums, ka piekļūstamības risinājumiem jāatbalsta cilvēku ar funkcionāliem traucējumiem neatkarība. Ja cilvēkam ar funkcionāliem traucējumiem, lai vispār apmeklētu kultūrvietu vai pasākumu, ir jāiesaista darbinieki (piemēram, lai nodrošinātu lifta vai pacēlāja ieslēgšanu), tad formāli ir veikti pasākumi piekļūstamības nodrošināšanai, bet piekļūstamība nav nodrošināta.

Svarīga ir informācijas par ēkas vai pasākuma vietas piekļūstamību nodrošināšana (piemēram, mājaslapā). Turklāt informācijas ievietošana mājaslapā, atpazīstamu simbolu lietošana vidē un mājaslapā, lietotnē ir salīdzinoši vienkāršs ieguldījums piekļūstamības uzlabošanai. Tāpat apmeklējuma laikā svarīga ir iespēja saņemt atbalstu, palīdzību vai vienkārši draudzīgu personāla attieksmi.

Pētījums ir publicēts KM mājaslapā, sadaļā „Publikācijas un pārskati”, apakšsadaļā „Pētījumi”, tam pievienoti trīs pielikumi, tajā skaitā ir arī labās prakses piemēri pielikumā „Piekļūstamības risinājumi ārvalstu kultūras organizācijās” un vadlīnijas „Piekļūstamības vadlīnijas kultūras organizācijām un pasākumu rīkotājiem”, kas varētu būt noderīgas ikvienai kultūras institūcijai un pasākumu rīkotājam.

A. Laķe: Pētījums publicēts arī Latvijas Kultūras akadēmijas mājaslapā. Mājaslapas sadaļā „Pētniecība” pieejami visi LKA Kultūras un mākslu institūta pētījumi.

R. Muktupāvela pateicas par prezentāciju Latvijas Kultūras akadēmijas pārstāvēm; pateicas NKP pārstāvjiem un sēdes dalībniekiem klātienē un tiešsaistē par dalību sēdē un iesaisti šodienas darba kārtības jautājumu apspriešanā.

Sēde tiek slēgta plkst. 17:55.

Pielikumā:

- 1) *Latvijas Vizuālās mākslas padomes 12.01.2024. vēstule „Par vizuālās mākslas nozares balvu”(KM reģ.nr. 2.4-1/177)uz 1 lpp. un tai pievienotā prezentācija “Balva vizuālajā mākslā”uz 8 lpp.;*
- 2) *Nacionālās kultūras padomes nolikuma projekts uz 5 lpp.;*
- 3) *Latvijas Kultūras akadēmijas Kultūras un mākslu institūta prezentācija „Pētījums par kultūras infrastruktūras un pakalpojumu piekļūstamību Latvijā” uz 27 lpp.*

Nacionālās kultūras padomes priekšsēdētāja:

Prof. PhD. R. Muktupāvela

Nacionālās kultūras padomes sekretāre:

J. Šakare

* Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu